

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักในการจัดการขยะที่เหมาะสมของผู้พักอาศัยเพื่อศึกษาระดับความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยของผู้พักอาศัย และเพื่อศึกษาความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียง ตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือน จำนวน 550 คน ได้ตัวอย่างจากวิธีการสุ่มแบบมีระบบ จำนวน 226 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบไคสแควร์ ผลการศึกษาแสดงตามลำดับ ดังนี้

5.1.1 ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักในการจัดการขยะที่เหมาะสมของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียง

1. ปัจจัยภายใน พบว่า กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นหญิง ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับจ้าง และอาศัยในหมู่บ้านมานานกว่า 4 ปี ส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในรอบ 4 ปี และรับรู้ข้อมูลข่าวสารในเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยมากที่สุด รองลงมารับรู้ข่าวสารเรื่องปัญหาขยะล้นเมือง รับรู้ข่าวสารเรื่องความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานที่กำจัดขยะ และชาวบ้านในเรื่องพื้นที่กำจัดขยะ และรับรู้ข่าวสารเรื่องนโยบายภาครัฐในการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนความสนใจที่มีต่อข้อมูลข่าวสารนั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่สนใจเรื่อง การคัดแยกขยะมูลฝอยมากที่สุด รองลงมาสนใจเรื่อง ปัญหาขยะล้นเมือง สนใจเรื่อง ความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานที่กำจัดขยะและชาวบ้านในเรื่องพื้นที่กำจัดขยะ และสนใจเรื่องนโยบายภาครัฐในการจัดการขยะมูลฝอย ตามลำดับ ความถี่ในการรับข่าวสาร พบว่า ส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะมูลฝอยบ่อยครั้งจากสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ และรับรู้จากสื่ออินเทอร์เน็ต ส่วนการรับรู้จากสื่ออื่นๆ นั้น พบว่า มีการรับรู้ไม่มากนัก ในด้านความต้องการรับรู้ข่าวสารนั้น พบว่า ความต้องการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับขยะมูลฝอยมากที่สุด รองลงมาเป็นความสนใจการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้าน มีความสนใจการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้านด้านการแยกขยะมูลฝอยเปียกและแห้ง ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย ด้านการแยกขยะมูลฝอยขายได้ และการซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ส่วนใหญ่มีวิธีปฏิบัติที่ดีในการจัดการขยะ

มูลฝอยในเรื่องการเก็บรวบรวมขวดแก้ว ขวดพลาสติก กระป๋อง หนังสือพิมพ์ที่ใช้แล้วเพื่อนำไปขาย ซึ่งมีการปฏิบัติทุกครั้งสูงสุด นอกนั้นก็กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนกว่าครึ่ง ไม่เผาถุงพลาสติก หรือกล่องโฟม และไม่เผาขยะประเภทใบไม้แห้ง ส่วนพฤติกรรมอื่นๆ นั้น ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติเพียงบางครั้ง

2. ปัจจัยภายนอก พบว่า กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-4 คน มีบ้านที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ส่วนพฤติกรรมการจัดการขยะของผู้นำชุมชนและเพื่อนบ้านนั้น พบว่า ไม่มีผลต่อการจัดการขยะ ส่วนใหญ่ทำอาหารรับประทานเองที่บ้านเป็นประจำทุกวัน และซื้ออุปกรณ์ประกอบอาหารเป็นประจำทุกวัน การซื้อของใช้ในครัวเรือนส่วนใหญ่จะซื้อด้วยตนเอง และส่วนใหญ่ยังระบุว่าหมู่บ้านมีการรณรงค์เรื่องการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการประกาศเสียงตามสาย รองลงมาใช้วิธีการเรียกประชุม การจัดทำป้ายรณรงค์ และแจกแผ่นพับใบปลิวตามบ้าน การจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เอามูลฝอยทิ้งรวมกันหมดใส่ถุงดำจ้างบริษัทเอกชนเข้าไปเก็บตามบ้าน รองลงมาคือการทิ้งในที่รกร้างว่างเปล่า มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ให้แต่ละบ้านแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง และเผารวมกันทุกชนิด

3. ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักในการจัดการขยะที่เหมาะสมของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ ระยะเวลาอยู่อาศัยในหมู่บ้าน ความตั้งใจพร้อมรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ความสนใจในการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้าน และความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อความตระหนักในการจัดการขยะที่เหมาะสมของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียง ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

5.1.2 ระดับความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียง

ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 70 มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า เกือบทั้งหมดมีความรู้เรื่อง ขยะสดได้แก่ เศษอาหาร พืชผัก เศษเนื้อสัตว์ กระป๋องยาฆ่าแมลง แบตเตอรี่มือถือ ถ่านไฟฉาย ถือเป็นขยะอันตราย ขยะมูลฝอยเป็นบ่อเกิดของเชื้อโรคต่างๆ และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของพาหะนำโรคได้แก่ แมลงสาบ หนู และยุงเป็นต้น เศษอาหาร เศษผัก ผลไม้ ควรมีการแยกทิ้งลงในภาชนะที่มีฝาปิด ไม้รั้ว หรือนำไปฝังกลบ การนำวัสดุสิ่งของที่ชำรุด เสียหายมาซ่อมแซมให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ เสื้อผ้า เป็นวิธีการหนึ่งที่เป็นการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ใหม่ ขยะมูลฝอย หมายถึงของเสียที่อยู่ในรูปของแข็ง หรืออ่อนบางชนิดสามารถย่อยสลายเองได้ตามธรรมชาติเช่น เศษใบไม้ กระดาษ เศษอาหาร เป็นต้น

5.1.3 ความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียง

กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีความตระหนักต่อการจัดการขยะมูลฝอยหลายประเด็น ได้แก่ ผลกระทบต่อสุขภาพกายและจิตต่อมนุษย์ ขยะแห้งอาจเป็นต้นเหตุของการเกิดเพลิงไหม้ในชุมชน นิสสัยส่วนบุคคลเป็นสาเหตุของปัญหาขยะมูลฝอย ความรุนแรงของปัญหาขยะมูลฝอย อาจส่งผลต่อสุขภาพและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ปัญหาขยะมูลฝอยส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อม ควันจากการเผาขยะส่งผลเสียต่อสุขภาพโดยรวม ขยะพลาสติกเป็นมลพิษต่อสภาพแวดล้อม ขยะแห้งอันตรายประเภท ระเบิดสปริง ระเบิดยามาแมลง ถ่านไฟฉาย หลอดไฟ ต้องแยกกำจัดจากขยะประเภทอื่น และปัญหาขยะมูลฝอยเกิดจากการจัดการไม่ดีพอ เป็นต้น

5.1.4 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้านขวัญเวียง

ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะแห้ง พบว่า มีการนำขยะประเภทใบไม้ กิ่งไม้ ที่ไม่สามารถบรรจุในถุงดำได้มากองรวมกันซึ่งอาจเกิดเพลิงไหม้ได้ และการบรรจุขยะในถุงดำเพื่อรอการจัดเก็บจากเทศบาลนั้น พบว่า ค่าใช้จ่ายในการซื้อถุงดำกลายเป็นรายจ่ายฟุ่มเฟือยของครัวเรือน และไม่เอื้ออำนวยต่อการคัดแยกขยะ

5.2 อภิปรายผล

จากผลการศึกษานำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักในการจัดการขยะที่เหมาะสมของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียง พบว่าปัจจัยภายในที่มีผลต่อความตระหนักในการจัดการขยะที่เหมาะสมของผู้พักอาศัยคือระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ความตั้งใจพร้อมจะรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ความสนใจในการจัดการขยะมูลฝอย และความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยมีเพียงประเด็นจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งสามารถแยกออกเป็นประเด็นที่น่าสนใจได้ดังนี้

1.ระยะเวลาอาศัยในหมู่บ้านยาวนานจะมีความผูกพันกับถิ่นที่อยู่อาศัยของตนเองมากกว่าผู้ที่มิระยะเวลาอยู่อาศัยเพียงแค่นั้นๆ ความผูกพันนี้เองที่ก่อให้เกิดเป็นความรักและห่วงใยในถิ่นที่อยู่อาศัยอะไรที่ทำแล้วดีเกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเองและส่วนรวมก็จะให้การยอมรับในการกระทำ เพื่อให้หมู่บ้านมีสิ่งแวดล้อมที่ดี สอดคล้องกับ มนัส สุวรรณ (2549: 84 - 85) ได้กล่าวว่า ความตระหนักเป็นความรู้ที่ประจักษ์ชัดหรือความรู้ชัดเจน เมื่อนำมาใช้กับทรัพยากรและ

สิ่งแวดล้อมแล้วมีความหมายร่วมใน 4 ประเด็นที่สำคัญคือ 1) รู้จริง/ซาบซึ้ง เน้นการเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องที่สนใจ รู้ซึ่งว่าจะไรผิด อะไรถูก และอะไรจะเป็นผลดี อะไรจะเป็นผลเสีย 2) มีความรัก/ห่วงหาเนน เน้นในสิ่งที่เข้าใจอย่างซาบซึ้งว่าเป็นสิ่งที่ถูก เป็นสิ่งที่ดี เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม 3) มีความวิตก/ห่วงใยว่าจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและสังคม 4) ทำจริง/ปฏิบัติจริง ไม่ได้เน้นว่าต้องทำแต่เป็นกรณีที่ทำได้หรือเป็นไปได้

2. ความตั้งใจพร้อมจะรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและความสนใจในการจัดการขยะมูลฝอยมีผลต่อความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอย อาจเนื่องจากทั้งสองประเด็นจัดอยู่ในลำดับขั้นการรับรู้ซึ่งเป็นขั้นแรกในพัฒนาการความตระหนัก ซึ่งเป็นพฤติกรรมด้านความรู้สึกดั้งที่ Bloom et al (1971) กล่าวว่าความตระหนักเกิดขึ้นเป็นลำดับขั้น โดยขั้นแรกเป็นขั้นการรับรู้ที่บุคคลจะมีการรับรู้ต่อสิ่งเร้าหรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัว จำแนกเป็น 3 ขั้น ขั้นแรกการรับรู้หมายถึง การรู้จักเกี่ยวกับสิ่งเร้า นั้น ขั้นที่ 2 ตั้งใจรับ หมายถึง การเต็มใจที่จะยอมรับสิ่งเร้า นั้น และขั้นสุดท้าย การเลือกรับ หมายถึง การควบคุมหรือคัดเลือกความสนใจที่มีต่อสิ่งเร้า นั้น และสอดคล้องกับที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2535: 142) ได้กล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับความตระหนักโดยใช้พฤติกรรมทางด้านจิตพิสัยเป็นสิ่งที่แสดงถึงความตระหนักว่าเกิดจากการรับรู้ ซึ่งเป็นการทำความเข้าใจและเข้าใจในสิ่งเร้า นั้น ได้แก่ การรู้จักสิ่งเร้า และความเต็มใจที่จะรับสิ่งเร้า นั้น ต่อมาจึงจะเกิดการคัดเลือกความสนใจที่มีต่อสิ่งเร้า และเกิดการตอบสนอง จนเกิดการเห็นคุณค่า จัดระบบคุณค่า จนกระทั่งถึงขั้นสุดท้าย คือ การนำเอาคุณค่ามาสร้างเป็นลักษณะนิสัยประจำตัวเป็นบุคลิกภาพหรือเอกลักษณ์ของบุคคลนั้น และสอดคล้องกับแนวคิดที่ บัณฑิต จุฬาศัย (2528) กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ของมนุษย์ไว้ว่าความใส่ใจและการให้คุณค่าในเรื่องที่จะรับรู้ ความใส่ใจในเรื่องที่จะรับรู้ นั้นส่งผลต่อการเกิดความตระหนัก โดยความใส่ใจและการให้คุณค่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งแปรเปลี่ยนได้หลายระดับตั้งแต่ความจำเป็นความต้องการ ความคาดหวัง ความสนใจและอารมณ์ และ ทนงศักดิ์ ประสบกิตติคุณ (2534: 22-23) ได้สรุปเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ของแต่ละบุคคลว่า ความใส่ใจและการให้คุณค่า ถ้ามนุษย์มีความใส่ใจในเรื่องใดมากก็จะมีผลต่อความตระหนักในเรื่องนั้นมาก

3. ปัจจัยภายในด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยมีผลต่อความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยนั้น เป็นไปตามแนวคิดที่ Good, Carter V. (1973) ได้อธิบายขั้นตอนกระบวนการเกิดความตระหนักว่าเป็นผลมาจากกระบวนการทางปัญญา กล่าวคือ เมื่อบุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าหรือได้รับการสัมผัสจากสิ่งเร้าแล้วจะเกิดการรับรู้ และเมื่อรับรู้ในขั้นต่อไป ก็จะเข้าใจในสิ่งเร้า นั้น คือ เกิดความคิดรวบยอดและนำไปสู่การเรียนรู้ คือ มีความรู้ในสิ่งนั้นและนำไปสู่การเกิดความตระหนักสูงสุดในที่สุด ซึ่งความรู้และความตระหนักที่ต่างกันนำไปสู่การกระทำหรือการแสดง

พฤติกรรมของบุคคลต่อสิ่งเร้านั้นๆ การที่บุคคลจะเกิดความตระหนักรู้ขึ้นได้นั้น บุคคลนั้นจะต้องมีความรู้มาก่อน สอดคล้องกับ กิตติภูมิ มีประดิษฐ์ (2537) ที่ได้อธิบายขั้นตอนการเกิดความตระหนักไว้ว่าเป็นลำดับของการสะสมความรู้ และเจตคติเพื่อให้เกิดเป็นความตระหนักในสิ่งแวดล้อม ซึ่งในการสร้างความตระหนักนั้นจะต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ (Knowledge) ทางสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องตามหลักการ เมื่อเกิดความรู้แล้วจะต้องมีการสร้างเจตคติ (Attitude) ทางสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง และต้องมีความรู้อย่างถ่องแท้ รู้ว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดผิด สิ่งใดดี ไม่ดี จึงจะนำไปสู่ขั้นความคล่องชัดแจ้ง (Intelligibility) แล้วจึงจะเกิดความตระหนักในที่สุด

4. ด้านของปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมของผู้พักอาศัยคือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาจเนื่องจากสมาชิกในครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นมีแนวโน้มที่จะสร้างขยะมูลฝอยมากตามไปด้วย เมื่อปริมาณขยะมูลฝอยมีมากทำให้ปัญหาขยะมูลฝอยมีความชัดเจนจึงอาจส่งผลให้เกิดความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยมากขึ้น

5.2.2 จากการศึกษาในเรื่องระดับความรู้ ในการจัดการขยะมูลฝอยของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียงพบว่าผู้พักอาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียงมีความรู้ในเรื่องของการจัดการขยะเป็นอย่างดี แต่มีการนำไปปฏิบัติจริงในครัวเรือนเพียงเรื่องเดียวคือการเก็บรวบรวมขวดแก้ว ขวดพลาสติก กระป๋อง หนังสือพิมพ์ที่ใช้แล้วเพื่อนำไปขาย ซึ่งผู้พักอาศัยมีการนำความรู้ไปปฏิบัติใช้ในการคัดแยกขยะเปียกและขยะแห้งถึงแม้จะเป็นเพียงเรื่องเดียวที่ผู้พักอาศัยปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ แต่ในการปฏิบัติส่วนที่เหลือซึ่งเป็นเรื่องของการคัดแยกขยะอันตราย การเผาขยะแห้งพวกใบไม้ และกล่องโฟมยังมีปรากฏอยู่อาจเป็นเพราะการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของหมู่บ้านที่มีการใช้ถุงดำที่ต้องมีการซื้อจากหน่วยงานเทศบาลบรรจุขยะทุกชนิดรวมกันและวางไว้หน้าบ้านเพื่อรอการจัดเก็บต่อไป ทำให้เมื่อมีแต่ถุงดำในการบรรจุขยะและถุงดำก็มีขนาดบรรจุจำกัดปริมาณจึงส่งผลให้ผู้พักอาศัยไม่สามารถแยกขยะอันตราย และขยะแห้งไว้ค่าอื่นๆ ได้จึงบรรจุรวมกันทั้งส่วนที่เหลือที่ไม่สามารถบรรจุในถุงขยะได้ก็ทำการเผา หรือทิ้งในที่รกร้างว่างเปล่าต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ วิลาวัลย์ ตั้งสัตยาธิษฐาน (2551) ศึกษาเรื่องความรู้ และความเข้าใจของประชาชนต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน เพื่อการควบคุมและป้องกัน โรคไข้เลือดออก: กรณีบ้านหนองอึ่ง ตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าถึงแม้ว่าประชาชนจะมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน เป็นอย่างดี แต่ก็มีจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนเพียงแค่ระดับปานกลางเท่านั้น เช่นเดียวกับ นฤมล ธนัญชัย (2548) ที่ศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชของนักเรียนจากครอบครัวเกษตรกรในอำเภอแม่อาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าความรู้ความเข้าใจในเรื่องการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช ซึ่งขัดแย้งกับ ร่วมศักดิ์ ยะใหม่วงศ์ (2543) ศึกษาเรื่องความรู้และความ

ตระหนักที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ประจำสถานีอนามัย จังหวัดน่าน พบว่า ความรู้เรื่องการจัดการขยะมีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะ

5.2.3 ความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของผู้พักอาศัยในหมู่บ้าน ขวัญเวียงพบว่าผู้พักอาศัยส่วนใหญ่มีความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับดีดังจะ เห็นได้จากการเห็นคุณค่าในการแยกกำจัดขยะแห้งอันตรายจากขยะประเภทอื่น และจากการให้ ความสำคัญในเรื่องของวันที่เกิดจากการเผาขยะส่งผลเสียต่อสุขภาพโดยรวม และปัญหาขยะมูล ฝอยส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อม แต่ถึงแม้จากการศึกษาจะพบว่า ผู้พักอาศัยมีความตระหนักในการ จัดการขยะมูลฝอยก็ตามแต่ผู้พักอาศัยก็ยังคงทิ้งทั้งขยะแห้ง ขยะอันตราย และขยะเปียกรวมกันทั้งนี้ อาจเป็นด้วยระบบการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้านที่ไม่เอื้อต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยของผู้พัก อาศัย หรืออาจจะเป็นความเคยชินในการจัดการขยะมูลฝอยของผู้พักอาศัยเอง สอดคล้องกับงานวิจัย ของ ปริญญา โปธาเกียง (2551) ศึกษาเรื่องความตระหนักและจิตสำนึกของประชาชนในการจัดการ สิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน พบว่าประชาชนชนส่วนใหญ่ใน พื้นที่เทศบาลตำบลอุโมงค์มีความตระหนักและจิตสำนึกในเรื่องขยะมูลฝอย และการจัดภูมิทัศน์ เมืองก็ตาม แต่ลักษณะนิสัยหรือความเคยชินกับการปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิตประจำวัน โดยไม่คำนึงถึง ผลกระทบจากการกระทำของตนเองก็ยังคงมีอยู่ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ รู้ว่าการทิ้งขยะไม่ถูก ที่การไม่คัดแยกขยะการกำจัดขยะ โดยการเผากลางแจ้งเป็นสิ่ง ไม่ถูกต้องประชาชนก็ยังทำ นอกจากนี้นงานวิจัยของ สุรชาติ อินทร์ผูก (2548) ศึกษาเรื่องความตระหนักในปัญหาการจัดการมูล ฝอยกับพฤติกรรมการนำมูลฝอยแห้งกลับมาใช้ซ้ำของประชาชนในเขตเทศบาลนครลำปาง ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีความตระหนักในปัญหามูลฝอยในระดับสูง และ มีความตระหนักในการนำมูลฝอยแห้งกลับมาใช้ซ้ำในระดับปานกลาง

5.2.4 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้านขวัญเวียง พบว่า มุมมอง ของผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียงต่อค่าใช้จ่ายในการซื้อถุงดำนั้นเป็นรายจ่ายฟุ่มเฟือยของครัวเรือน และไม่เอื้ออำนวยต่อการคัดแยกขยะ สะท้อนให้เห็นว่า “เขาไม่คิดว่าค่าใช้จ่ายในการซื้อถุงดำ ต้องจ่าย” ตรงกับทัศนะที่ว่าทรัพยากรธรรมชาติที่นำมาใช้เป็นของฟรีหรือไม่มีราคา ทัศนะเช่นนี้ อาจก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม (ปริณภา จิตราภรณ์, 2547: 28) ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2546: 2-3) ระบุว่าประชาชนในยุคบริโภคนิยมจะก่อให้เกิด ความเสียหายมหาศาลต่อสิ่งแวดล้อม หากขาดความตระหนักถึงคุณค่าทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม และไม่ตระหนักอย่างแท้จริงว่าภาระทางสิ่งแวดล้อมนั้นเกิดขึ้นจากการบริโภค ผู้บริโภคจึงมีหน้าที่รับภาระนั้น ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากผลการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าระยะเวลาอยู่อาศัยในหมู่บ้าน และความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยนั้น เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอย ดังนั้น การส่งเสริมความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้านขวัญเวียงอาจดำเนินการ ได้ดีหากมีการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้พักอาศัยในหมู่บ้านภายใต้การนำของผู้ที่พักอาศัยมาเป็นระยะเวลาานาน เพื่อสร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอย

2. จากผลการวิจัยที่พบว่าความตั้งใจพร้อมรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอย ดังนั้น ควรมีการรณรงค์ให้ความรู้ในการจัดการขยะ โดยใช้เสียงตามสายในหมู่บ้าน เนื่องจากเป็นสื่อที่ประหยัด และสามารถเข้าถึงผู้พักอาศัยในหมู่บ้านได้ง่าย ทั้งนี้ ควรกระจายเสียงในช่วงเวลาเย็น ซึ่งเป็นเวลาที่ผู้พักอาศัยส่วนใหญ่อยู่บ้าน

3. จากผลการวิจัยที่พบว่าความสนใจในการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้านเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอย และผู้พักอาศัยส่วนใหญ่มีความสนใจในการคัดแยกขยะมูลฝอย ดังนั้น ควรส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอยขึ้นในหมู่บ้าน โดยตั้งจุดทิ้งขยะอันตราย และขยะจำพวกกิ่งไม้แห้ง ใบไม้แห้ง เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้พักอาศัยกำจัดสิ่งที่ย่อยไม่หมดในถุงดำไปทิ้งและเผาในที่รกร้างว่างเปล่า ส่วนขยะที่สามารถนำไปเข้ากระบวนการรีไซเคิลได้ อาจให้รถรับซื้อของเก่าเข้ามารับซื้อในชุมชน ประมาณเดือนละ 1-2 ครั้ง โดยให้นิติบุคคลหมู่บ้านขวัญเวียงเป็นผู้กำหนดวัน และเวลาในการเข้ามารับซื้อขยะรีไซเคิล

4. จากผลการวิจัยที่พบว่าวิธีการหลักๆ ในการจัดการขยะมูลฝอยของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียง โดยใช้ถุงดำบรรจุขยะมูลฝอยให้เทศบาลจัดเก็บนั้น แม้จะเป็นวิธีที่สะดวก แต่ทำให้ครัวเรือนเกิดค่าใช้จ่าย และไม่เอื้อต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย หากมีการสนับสนุนงบประมาณ หรือเปลี่ยนเป็นคิดค่าธรรมเนียมให้ถูก แทนการซื้อถุงดำ จะส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอยกันมากขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาเรื่องความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียง นี้ผู้วิจัยเห็นว่าในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงพฤติกรรมการสร้างขยะของผู้พักอาศัยทั้งจากการอุปโภคบริโภค

การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลต่อการลดปริมาณมูลฝอย และการนำมูลฝอยกลับมาใช้ซ้ำ

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกในด้านการจัดการขยะมูลฝอยการวางแผนจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนและควรขยายขอบเขตการศึกษาให้กับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อเปรียบเทียบความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อผลการศึกษจะได้แตกต่างกันออกไปและอาจมีการเพิ่มเติมในส่วนของการใช้หลักการผู้ก่อให้เกิดมลพิษเป็นผู้จ่ายเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการลดขยะ และภาระค่าใช้จ่าย คือผู้ใดสร้างขยะมากจะต้องจ่ายค่ากำจัดขยะมาก และหากผู้ใดสร้างขยะน้อยก็จะจ่ายค่ากำจัดขยะน้อย โดยถือว่าผู้ก่อมลพิษจำเป็นต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น